SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1544

av Niels Paarup-Petersen (C)

Större frihet att bestämma över sitt arv

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera laglottsskyddet för bröstarvingar som fyllt 21 år vid dödsfallet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra att genom testamente helt eller delvis utesluta en bröstarvinge från laglott vid sådan allvarlig brottslighet som avses i SOU 2025:91, när gärningen har begåtts efter att bröstarvingen fyllt 18 år, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Barn ärver som huvudregel sina föräldrar enligt den legala arvsordningen. Laglotten, som motsvarar hälften av bröstarvingens arvslott, begränsar möjligheten att genom testamente välja en annan fördelning. Skyddet gäller även vuxna barn som sedan länge har en självständig ekonomi.

Den legala arvsordningen bör bestå. När ett giltigt testamente saknas ska arvet även fortsättningsvis fördelas enligt gällande lag. Det bör dock ges större frihet att exempelvis prioritera en partner, ett barn med större behov eller ett ideellt ändamål när bröstarvingar inte längre är ekonomiskt beroende av föräldern.

Laglotten bör därför kunna testamenteras bort helt eller delvis när bröstarvingen vid arvlåtarens död har fyllt 21 år. För yngre bröstarvingar bör laglottsskyddet finnas kvar.

Ett undantag bör gälla när särskilda omständigheter motiverar ett fortsatt skydd efter 21-årsdagen. Det kan exempelvis handla om sjukdom, funktionsnedsättning eller jämförbara förhållanden som medför ett faktiskt och varaktigt försörjningsberoende. Bedömningen ska göras utifrån förhållandena vid dödsfallet. Kriterierna behöver vara tydliga och möjliga att pröva rättsligt, så att enbart skillnader i ekonomisk standard inte räcker.

Redan för gärningar som begåtts efter 18-årsdagen bör det dessutom vara möjligt att testamentera bort laglotten vid viss allvarlig brottslighet. Avgränsningen bör utgå från SOU 2025:91. Den omfattar uppsåtliga brott som allvarligt kränker arvlåtarens eller en i lag angiven närståendes person och vars straffskala vid gärningen har ett minimistraff på minst ett års fängelse. Även försök, förberedelse, stämpling och medverkan bör omfattas enligt utredningens modell. Brottsligheten ska vara styrkt genom en dom med påföljd som har fått laga kraft. Det är inte rimligt att någon ska tvingas ge ett arv till en person som medvetet försökt att allvarligt skada den.

Brottsundantaget ska kunna tillämpas även när ett ekonomiskt beroende kvarstår. Det ska krävas ett aktivt testamentsförordnande från arvlåtaren. Enbart påståenden om brott eller en försämrad familjerelation ska inte vara tillräckliga för detta undantag.

Regeringen bör återkomma med lagförslag som genomför dessa principer. Följdfrågor om bland annat avkomlingars rätt att träda i en arvinges ställe, gåvor som likställs med testamente och skydd mot otillbörlig påverkan behöver behandlas i samma lagstiftningsarbete.

Underlag: Ärvdabalken (1958:637), 2 och 7 kap. samt SOU 2025:91, avsnitt 7.3.2–7.3.4.

Niels Paarup-Petersen (C)